

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 7 november 2013

MEDITATIE

Dankt God in alles

Nu wij weer mogen leven in de tijd waarin de dankdagen worden gehouden in ons land, is bovenstaand woord wel waard te worden overdacht met bijzondere ernst.

Ondankbaarheid is een verschrikkelijke zonde. Reeds in de menselijke omgang nemen wij het elkaar zeer kwalijk als wij ondankbaar worden bejegend: "er kon nog geen bedankje af" is een uitdrukking die getuigt van diepe gegriefdheid. Maar hoeveel duizendmaal erger moet het dan zijn in 's Heeren oog, als wij Zijn weldaden vergeten of met onachtzaamheid voorbijgaan.

"Dankt God", zo lezen wij immers het apostolische vermaan. God, dat heilige en volmaakte goedgeoede Wezen, de Fontein van alle goed en leven. O, hoe waardig is Hij, gedankt te worden! Waar naar het woord van Psalm 19

Dankt God in alles.

1 Thessalonicenzen 5:18

zelfs de hemelen Gods eer vertellen en het uitspannel Zijner handen werk verkondigt, hoe betaamt het ons dan, die als het pronkstuk van Zijn schepping gemaakt zijn, Hem te erkennen.

Onuitsprekelijk véél is er waarvoor Hij erkent en gedankt zou moeten worden. Hij spaarde ons in de achterliggende jaarkring het leven. Hij spijsde onze monden, die naar Hem niet vroegen. Hij gaf ons de adem en de gezondheid. Hij schonk ons het werk onzer handen. Hij droeg onze natie, die Hem niet eerde. Hij bedauwde onze akkers, schonk droogte en regen naar Zijn verbond met Noach, hoewel de mens schold op de regen en zuchtte in de hitte. Hij deed ons het gewas inzamelen in een schoon najaar. Hij spaarde in de achterliggende maanden tussen biddag en dankdag ons vorstenhuis. Hij weerde het zwarte hongerpaard van onze grenzen en behoedde ons genadiglijk voor het rode oorlogspaard.

Geliefde lezers, ge kunt deze opsomming zelf wel vermeerderen. Uw aller huiselijk en persoonlijk leven getuigt van 's Heeren onmetelijke goedheid en trouw. "Dankt God", zo roept ons daarom 's Heeren Woord toe; Hij is het zo duizendwerf waardig!

Maar ach, dit danken wordt nu juist bij ons zo verschrikkelijk gemist. Ik weet het wel, velen hebben van "dankbaarheid" en "blijdschap" hun monden vol, maar het is te vrezen dat zij in hun vrome, vleselijke godsdienst nooit verstonen wat danken, récht danken is.

Recht danken wordt geboren in het verbroken hart; recht danken wordt geboren in de schuld. Daar, waar een mens gaat zien, dat hij tegenover al Gods trouw slechts altoos durende en Gode-beledigende ontrouw stelde; daar, waar hij leert zien dat hij nooit anders deed dan spuwen op de Handen die hem weldeden; daar, waar hij leert bekennen nooit anders dan stinkende druiven te hebben voortgebracht waar de Heere goede druiven verwachten mocht; daar waar van de zondaar niet anders overblijft als een goddeloos, biddeloos en dankeloos mens, en waar God niet anders meer is als goed en niet anders meer doen kan als goed.

Ja, daar wordt dat danken geboren van die gereinigde Samaritaan, die in zijn onwaardigheid aan 's Heeren voeten boog, dat danken van een Jakob bij de Jabbok: "Ik ben geringer dan al deze weldadigheden, en dan al deze trouw, die gij aan Uw knecht gedaan hebt...". Daar komt ook plaats voor die grote, biddende en dankende Hogepriester, zonder Wie Zijn kinderen niets kunnen doen. Misschien zegt een lezer: ach, ik mag Gods goedheid niet tegenspreken, maar er zijn in mijn leven zulke vreselijke dingen gebeurd tussen de biddag en de dankdag. Moeten wij zó dankdag houden, met een lege plaats in ons gezin, met een ziek lichaam, met zulk een kruis in het leven?

Het woord van onze overdenking zegt: "Dankt God in alles." Daarbij behoren ook de wegen van kruis en druk, de slagen met de roede. Dat is wel genade lezers, en dat leert ons vlees ons nooit. God te mogen danken voor de drukwegen en moeite.

Het is een zoet werk voor wie het leren mag van Hem, Die zeer gewillig boog onder Zijn naamloos zware kruis. In Zijn kruis was enkel goddelijke toorn, in uw kruis enkel goddelijke liefde, volk!

Make de Heere de dankdag voor ons allen voor het eerst of opnieuw een boetedag, een dag van ware schuldbeleving en rechte schuldbelijdenis.

Capelle a/d IJssel, ds. A. Moerkerken

Inhoud

- 1 Dankt God in alles
- 2 Van Overzee: Afscheid nemen
- 3 Spreuken (23)
- 4 Christelijke dogmatiek (1)
- 5 Even maar...
- 6 Commentaar: Eenheid zonder Bijbelse grondslag
- 9 Generale Synode 2013 (6)
- 10 Openheid over geestelijke zaken in huwelijk
- 12 Boekennieuws
- 13 Kerknieuws
- 13 Berichten
- 14 Kerkdiensten

Afscheid nemen

Het is al weer heel wat jaren geleden dat een vriend en broeder, de hoofd-redacteur, me aanmoedigde wat te schrijven over ervaringen in het land waar de Heere ons een plaats heeft gegeven. En het hoefde niet beslist over het buitenland, Amerika, te gaan. Het mocht ook wel iets over het binnenland, ons persoonlijke leven zijn, zo werd me verzekerd.

Nu, over dat binnenland te schrijven is niet altijd eenvoudig. Het kan ook gevaarlijk zijn. Als zelfs in het schrijven over het buitenland het eigen "ik" al zo gemakkelijk op de voorgrond kan komen, hoeveel te meer is er dat gevaar als je het over het binnenland gaat hebben.

Het geeft me meer vermaak, als de Heere het geeft tenminste, over Hem te spreken, over Wie het ging in het Schriftgedeelte dat hier en daar behandeld mocht worden: Johannes 14:6: 'Jesus zeide tot hem: Ik ben de Weg, en de Waarheid, en het Leven. Niemand komt tot den Vader dan door Mij'. Wie zal er ooit toe in staat zijn de Naam van die grote 'Ik ben' naar waarde te vermelden? Maar als dit stukje dan wat persoonlijk getint

Afscheid nemen is een weinig sterven, zoals een oude Franse uitdrukking dat zegt.

zal zijn, mag het dan toch ondanks het genoemde gevaar tot eer van Zijn grote Naam zijn.

De reis

We zijn nog maar net terug van een kort bezoek aan het oude vaderland, waar we onze kinderen, familie en vrienden nog ontmoeten mochten. Het is jammer genoeg niet gelukt ook de vervolvergadering van de Generale Synode te bezoeken. Dat spijt me echt, want ik had graag de broeders willen ontmoeten.

De eerste twee of drie dagen worstel je - vooral de eerste helft van de dag als het in Amerika nog nacht is vanwege het tijdsverschil - behoorlijk met de jetlag, zoals dat wordt genoemd. En dat was deze reis behoorlijk het geval. Dit waren nu juist de synodedagen. Daarbij kwam dat ik voor die eerste dagen wel avondbeurten afgesproken had. Iets waarvan ik me tevoren vaak heb afgevraagd of dat wel wijs geweest was. Maar goed, de Heere heeft die avonden doorgehouden en we hebben in gemeenten die we vroeger hebben mogen dienen, toch het Woord van de Koning - soms zelfs met vermaak - mogen brengen.

Het was al met al wel een vermoeiende reis. En dan een reis die, voor je het weet, toch weer voorbij is. Dan moet de terugreis weer aangevangen worden. Afscheid nemen was niet gemakkelijk. De jaren gaan klimmen, ook bij je nabije familie, en de afstand is groot. Afscheid nemen is een weinig sterven, zoals een oude Franse uitdrukking dat ook zegt. Het herinnert ons ook aan het feit dat we maar op doorreis zijn. En dan zal het een eeuwig wonder zijn, als we in de behouden haven mogen aankomen. 'En Hij leidde hen op een rechte weg, om te gaan tot een stad ter woning'. Indrukken van die week in het oude vaderland blijven achter. Indrukken van wat voorbij is. Van de vergankelijkheid van alles hier beneden, van het onbestendige daarvan. Indrukken van ontvangen liefde voor een in zichzelf liefdeloos mens, zoals we onszelf met smart moeten waarnemen. Had-

den we er maar veel meer smart over. Indrukken ook van onverdiende hulp van de getrouwe Koning in het werk dat we nog mogen doen. Er blijft echt geen roem voor het schepsel over. O, mochten we Hem toch naar waarde danken. Hij Die leidt op soms moeilijke wegen, maar ook Zijn zorg doet ervaren, zodat er wel verwondering zou moeten zijn.

Trouw van God

In het vliegtuig mocht ik wat lezen in een boek over een predikantsweduwe. Nee, ik ga er geen reclame voor maken, maar het gelezene ontroerde me wel. Ontroering vanwege de trouwe zorg van de Heere voor een van Zijn kinderen, die zo onverwacht, als weduwe met een groot gezin, achterbleef.

Maar hoe toonde de Heere Zijn trouwe zorg over haar en haar gezin. Wat mocht ze goed van Hem spreken en Zijn nabijheid in smartelijke wegen ervaren. Wat blonk erin uit Wie de Heere wil zijn voor een arm en behoeftig volk. Een volk dat wel bedelaar moet blijven en toch zo rijk is. Omdat hun Koning zo getrouw als sterk is.

Het verkwikte me en bemoedigde, want Hij is Dezelfde, ook nu, in alle omstandigheden.

Hij heeft Zijn Kerk als testament nagelaten (Joh. 16:33): 'In de wereld zult gij verdrukking hebben; maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen'. Zijn discipelen heeft Hij de weg van al Zijn kinderen onderwezen (Luk. 8:23): 'En Hij zeide tot allen: Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis dagelijks op, en volge Mij'.

Dat was de weg die deze weduwe moest en mocht gaan. Het is de weg van allen die achter Hem, de dierbare Christus, gebracht zijn. Op die weg leidt, maar ook draagt en zorgt Hij, in Zijn onveranderlijke trouw. O, verdrukt en kruisdragend volk, laat ons dan met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is; ziende op de oversten Leidsman en Voleinder des geloofs, Jezus, Dewelke voor de vreugde, die Hem voorgesteld was, het kruis heeft verdragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van den troon Gods.

Met Hem zal de Kerk niet beschaamd uitkomen. Hij zal Zijn werk voleinden, omdat Hij erin verheerlijkt wordt. Gelukkig zij die op Hem mogen vertrouwen.

Hoe kan ik dankdag houden? Wat kan dit - zo in de stille overdenking - in grote verlegenheid brengen. Dankdag... Daarmee wordt toch bedoeld: God in oprechtheid des harten danken voor al de weldaden aan ons bewezen; ja, voor alles wat wij boven de dood ontvangen! Ja maar... de tegenspoeden zijn zo vele: er is ziekte in mijn gezin gekomen, mijn kind heeft de kerk vaarwel gezegd, de recessie trekt in mijn gezin diepe sporen. Er is zoveel... zoveel vragen... Zonder antwoord. Ik kan God voor deze wegen toch niet **danken**?

Om nu hiermee in de ware nood aan Zijn voeten gebracht te worden. Met deze vraag: **hoe** moet ik toch dankdag houden met mijn Asafs bestaan...? Doch als Sions Koning wil Hij zulke wijze lessen leren in de **diepte**. Een voorval in de diepte geleerd, ook voor onze jongeren. Enige jaren geleden overkwam een lief kind des Heeren een ongeval op weg naar zijn werk. Hij kwam er met gebroken benen en veel kneuzingen van af. Maar zijn leven bleef gespaard. Zijn auto moest naar de sloop. Terug in zijn woning vroeg hij: 'vrouw, reik me de Bijbel eens'. Hij las Psalm 136, waarin 26 keer voorkomt: 'want Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid'. **Dat** is nu dankdag houden! Om jaloers op te worden. Enkele weken daarna stond in zijn garage een nieuwe auto; hij was er 's nachts ingezet. Door wie? Daar is hij nooit achter gekomen. Want: Vader zorgt voor Zijn kinderen! Wat is onze dierbare Heidelberg nog zeer actueel. In zondag 9, het laatste gedeelte lezen we: '... en ook al het kwaad dat Hij mij in dit jammerdal toeschikt mij ten beste keren; dewijl hij zulks doen kan als een almachtig God en ook doen wil als een getrouw Vader'. **Hoe** zal ik toch dankdag houden? Ziende op de stormen die in 2013 als orkanen van Godsverlating, kerkverlating, over ons land trekken. Zouden we ten onder gaan? Doch laten we eenparig onze stem opheffen tot Hem. Al zouden het maar **gebroken** klanken zijn uit een **verbroken** hart. Tot de Hogepriester Die ze zuivert op het altaar van Zijn verdienste. 'Ach Heere, schenk een danktoon in onze harten voor **U** op dankdag 2013'.

Ondernemen met God

'Als er geen ossen zijn, zo is de kribbe rein; maar door de kracht van de os is der inkomsten veel.'

Spreuken 14:4

Dit hoofdstuk bestaat uit vier delen: de oproep om in wijsheid te leven (vers 1-7), het verschil tussen wijzen en dwazen (vers 8-15), de vreze van de Heere en de beloning voor rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid (vers 16-27), en het laatste deel van dit hoofdstuk over koningen en hun onderdanen (vers 28-35). De bovenstaande tekst is genomen uit het eerste deel. De kern van dit gedeelte is dit vierde vers. Het staan in dit leven is alleen goed als wij alle dingen doen met de Heere.

Het eerste vers: 'Elke wijze vrouw bouwt haar huis, maar die zeer dwaas is, breekt het af met haar handen'.

Eigenlijk wordt hier gewezen op de belangrijke levenskeus in het huwelijk. Ook hierin moeten wij 'ondernemen met God'. Door deze tekst worden jongeren aangespoord om te bidden om een goede man of vrouw. Ten diepste is alleen een leven met de Heere goed. Dan kun je samen verder. Biddend beginnen aan de huwelijksweg en biddend verder gaan. Daarover wil de Heere Zijn zegen geven.

Wie Hem veracht, gaat geen goede weg. Hij leeft niet met de Heere (vers 2). Dit komt ook uit in ons spreken. Als we niet spreken naar het woord van de Heere, is er geen zegen te verwachten. Maar dit geldt ons gehele doen en laten.

Daarop wijst ook het vierde vers. Het is waar: Als er geen ossen zijn, zo is de kribbe rein. Als wij niet spreken over God en Zijn woord, blijft het stil, maar het is niet tot eer van de Heere.

Het beeld van een stal wordt gebruikt. Het lijkt mooi, een stille stal, maar er zijn geen ossen en dus geen inkomsten. We moeten getrouw zijn in ons werk. Maar dit moeten wij wel doen met God. Laten wij onze arbeid onderzoeken. Als wij veel werk hebben is dit een zegen. De stal wordt wel onrein. Misschien hebben wij wel veel zorgen in ons werk. Maar het gaat erom of wij het mogen doen met de Heere. Als wij dit mogen weten, kijken wij anders naar de 'onreinheid'. Dan kunnen we ook dit bij de Heere neerleggen.

Het grootste zou zijn als het ons brengen mag bij Christus. Hij heeft volmaakt getrouw Zijn werk gedaan. Alleen uit Hem kunnen wij op de juiste manier in het leven staan. Dan zijn er inkomsten, maar dan in de diepste zin van het woord.

Poortugaal, ds. C. Neele

Christelijke dogmatiek

Vorig jaar verscheen bij uitgeverij Boekencentrum een dogmatisch handboek: "Christelijke Dogmatiek". Het boek, geschreven door dr. G. van den Brink en dr. C. van der Kooi, voorzagt in een kennelijke behoefte. Inmiddels verscheen een derde druk.

De besprekingen van de "Christelijke Dogmatiek" waren tot nu toe over het algemeen zeer lovend, hoewel er ook vragen bij werden gesteld. Dit is dus een boek dat betekenis heeft voor opleidingen en universiteiten. Ik wil proberen enkele dingen uit dit forse boek - 722 bladzijden - te bespreken. Te beginnen met een overzicht van de inhoud.

Bij het samenstellen van een boek over de geloofsleer wordt veelal de volgorde gebruikt die we bijvoorbeeld aantreffen in de Nederlandse Geloofsbelijdenis. Wie de handboeken van dr. H. Bavinck en ds. G.H. Kersten leest, zal een bepaalde structuur ontdekken. Vaak beginnen dergelijke handboeken bij de leer van de Schrift. Daarna gaat men verder met de leer over God - Zijn wezen, namen, eigenschappen en personen - vervolgens de leer van de mens en de zonde, de

leer van Christus, de leer van het heil en de leer over de toekomst.

Heel globaal kunnen we deze opzet ook in deze "Christelijke Dogmatiek" terugvinden, hoewel er een aantal opmerkelijke uitzonderingen zijn. De leer van de Bijbel wordt bijvoorbeeld vrijwel helemaal aan het einde van het boek behandeld. De leer van de kerk en de sacramenten wordt vóór de heilsorde behandeld en bij de leer van God wordt eerst aandacht besteed aan de Drie-eenheid. Pas daarna aan de eigenschappen en het wezen van God.

Ik noem deze dingen omdat de gekozen structuur al snel gevolgen heeft voor de wijze van uitwerking. Zo is het bepaald opvallend om de leer van de Schrift vrijwel aan het slot te behandelen. De vraag rijst waarom?

Christelijk

In het "Woord vooraf" geven de schrijvers zich rekenschap van hun bedoelingen. 'Willens en wetens' hebben ze aan hun boek de titel "Christelijke dogmatiek" meegegeven. Heel nadrukkelijk wordt gesteld dat men 'geen dogmatiek voor de gereformeerden' heeft geschreven. De opzet is dus breder dan bijvoorbeeld

de "Gereformeerde Dogmatiek" van dr. H. Bavinck. De auteurs willen met hun boek de 'hele christelijke traditie' dienen. Zelf typeren ze hun boek daarom dan ook met de uitdrukking 'loyale orthodoxie'. Hiermee wordt bedoeld dat men wil 'aansluiten bij de leertraditie der eeuwen, maar tegelijk wil streven naar een open houding jegens hen, die op enig punt beweren het beter te weten'.

Zo'n opmerking maakt nieuwsgierig naar het 'register van namen' (blz. 695-704). Karl Barth en dr. H. Berkhof zijn de meest geciteerde theologen.

Ds. Kersten omschrijft de dogmatiek als de inhoud en de samenhang van de in Gods Woord geopenbaarde waarheden.

Ook Calvijn en Augustinus komen veel aan het woord. In heel wat mindere mate komen we schrijvers tegen uit de zeventiende en achttiende eeuw. Witsius, Voetius en Owen worden maar spaarzaam genoemd. Iemand als Petrus van Mastricht komen we helemaal niet tegen. En ook het bekende "Synopsis Purioris" - hét handboek voor onderwijs over de geloofsleer in de zeventiende eeuw - vinden we in dit handboek niet terug. Zo op het eerste gezicht heeft men aansluiting gezocht bij eigentijdse schrijvers, bij de Reformatie en de Vroege kerk. Er worden vooral vragen gesteld aan eigentijdse theologen. Het is echter geen handboek wat de gereformeerde orthodoxie dichterbij brengt.

Zestien hoofdstukken

De gehele dogmatische stof is ingedeeld in 16 hoofdstukken. Het eerste hoofdstuk gaat over dogmatiek als het 'fatsoenlijk nadenken over God, mens en wereld'. Opvallend is hier de definitie van theologie. Een eerste omschrijving is theologie als 'nadenken over geloof in God'. Even verder heeft theologie als doel het verhelderen van de aard en de inhoud van het geloof. En weer even verder gaat het over 'bezinning op de inhoud van het geloof'. Het aansprekende van deze werkwijze is dat de schrijvers de lezer meenemen en stapje voor stapje inleiden in de dogmatische vragen.

Er zijn echter bij deze omschrijvingen van de geloofsleer ook vragen te stellen. Ds. Kersten bijvoorbeeld - in navolging trouwens van Bavinck - om-

Bij het samenstellen van een boek over de geloofsleer wordt veelal de volgorde gebruikt die we bijvoorbeeld aantreffen in de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

schrijft de dogmatiek als de inhoud en de samenhang van de in Gods Woord geopenbaarde waarheden. Mijn inziens is er een groot verschil tussen dogmatiek als bezinning op het geloof van christelijke waarheden en het nadenken over geopenbaarde waarheden. Bij de laatste omschrijving hebben we een duidelijke objectieve norm, de Schrift. Geloofsleer is het naspreken van de Schrift, het Woord van God. Op dit punt gaat dit boek een opmerkelijke weg.

Inhoud

Na het eerste inleidende hoofdstuk komen allerlei andere zaken aan de orde. De belangrijke thema's uit 'de twaalf artikelen' worden uitgewerkt. Opvallend is het dat er, in vergelijking met oudere handboeken over

de geloofsleer, breed aandacht wordt gevraagd voor Israël (in hoofdstuk 9). Dat lijkt mij vandaag de dag zeker een belangrijk punt in de dogmatische bezinning.

Hoofdstuk 15, het voorlaatste hoofdstuk, gaat over de heilsorde. Het valt me op dat dit hoofdstuk qua omvang, vergeleken met andere handboeken, wel erg kort en soms ook tamelijk kritisch is uitgevallen. Ook wordt een aantal bekende begrippen van andere namen voorzien. 'Vereniging met Christus' wordt 'participatie' en 'heiliging' wordt 'transformatie'.

De uitverkiezing wordt behandeld als sluitstuk van de heilsorde. Ook Calvin plaatst de verkiezing in de "Institutie" bij de heilsorde. De gewone handboeken echter behandelen de predestinatie gewoonlijk bij de leer over God.

Het gaat immers over Gods besluiten. Nog een enkele opmerking over de stijl. Het boek is helder en duidelijk geschreven. Dat kan niet van alle handboeken over de geloofsleer gezegd worden.

In een volgende bijdrage bezien we enkele dogmatische onderwerpen die in dit boek aan de orde komen. Naast waardering moeten ook indringende vragen bij dit boek worden gesteld. Soms heb ik de indruk dat er, ten opzichte van de gereformeerde belijdenis, wissels worden omgezet. De naam 'christelijk' in plaats van 'gereformeerd' is inderdaad betekenisvol. Maar daar kom ik nog op terug.

(wordt vervolgd)

Amersfoort,

ds. W. Visscher

Even maar...

Allereerst: horen

Onze Dordtse vaders hebben met de Schrift in hun hand en de Geest in hun hart het lied van Gods vrijmachtige genade (DL. Hoofdstuk 1) in Immanuël (DL. Hoofdstuk 2) gezongen: 'Het is door U, door U alleen, om het eeuwig welbehagen.' Wat is het goed om daaronder te buigen en dat te aanbidden. Wonderlijk is het vast te stellen, dat onze vaders zo evenwichtig zijn gebleven. Het schriftuurlijke evenwicht tussen verkiezing en verantwoordelijkheid hebben ze mogen bewaren en voor het nageslacht in de leerregels nagelaten. Om na te volgen!

Als voorbeeld hiervan lezen we in het laatste (vijfde) hoofdstuk, dat gaat over 'de volharding der heiligen', dat de zaak van Gods kind zo vast ligt in het werk van God-drie-enig. Wat betreft het werk van de Vader: Zijn raad kan niet worden veranderd, Zijn belofte kan niet worden gebroken, de roeping naar Zijn voornemen kan niet worden herroepen. Wat betreft het werk van de Zoon: Zijn verdienste, Zijn voorbeding, Zijn bewaring kan niet krachteloos worden gemaakt. Wat betreft het werk van de Heilige Geest: Zijn verzegeling kan niet worden vernietigd. DL. V, 8. Het ligt

zo aanbidde vast voor al Gods elendigen!

Maar dit verhindert onze vaders niet om te benadrukken dat Gods kinderen *aan de genade-middelen zijn gebonden*. Wee, als we genade en middel scheiden. Dat is godslasterlijk. Dat geldt het planten van de geloofsgenade (DL. III/IV, 17). Maar ook de oefening ervan. Daarom lezen we in DL. V, 14: 'Gelijk het God nu liefd heeft dit Zijn werk der genade door de prediking des Evangelies in ons te beginnen, also bewaart, achtervolgt en volbrengt Hij het...' Dus de Heere werkt het beginnen, bewaren en voltooiën *middelelijk*. En hoe dan precies? 'Door het horen, lezen en overleggen' van het Woord. Laten we erop letten dat het *horen* als eerste genoemd wordt. Dat wil zeggen door het zich eenvoudig te zetten onder de ambtelijke onderwijzing van het Woord. Daar is men blijkbaar nooit te 'groot', te geoeffend of te druk voor. Daar groeit men blijkbaar nooit bovenuit. Als het recht ligt.

Vervolgens - zo wordt beleden in de Dordtse Leerregels op grond van de Schrift - het stil lezen en overdenken van de Schrift. Wat overdenken ze dan uit de Schrift? '...Vermaningen (dat betekent in het oudnederlands

onderwijzingen), bedreigingen en beloften'. Dus degenen die door Gods Geest worden levendgemaakt zijn altijd gericht op waarschuwend en vertroostend onderwijs. Dan besluit dit artikel met het genademiddel van de beide sacramenten: de Heilige Doop en het Heilig Avondmaal. Vandaar dat ons troostboek in dit verband vraagt: 'Hoe wordt gij in de Heilige Doop vermaand (onderwezen) en verzekerd dat de enige offerande van Christus, aan het kruis geschied, u ten goede komt? (vr. 69). En in vraag 75: 'Hoe wordt gij in het Heilig Avondmaal vermaand en verzekerd dat gij aan de enige offerande van Christus, aan het kruis volbracht, en aan al Zijn goed gemeenschap hebt?'

Hoe is de levenspraktijk van Gods kinderen in onze dagen als het gaat om het gebruik van deze genademiddelen? Hoe is het met het 'horen' ook door de week als het kerk is? Het kan toch niet zo zijn dat er steeds vollere avondmaalstafels zouden zijn en steeds legere weekdiensten? Dan klopt er toch iets niet? En hoe is het met het dagelijks 'lezen en overdenken'? Want zó oefent de Geest van Christus.

v. A.

Dankdag 2013...

Hoe dankdag houden in de woestijn van het leven? Kunnen we danken nu in de achterliggende maanden de zorgen in ons leven weer zijn toegenomen? Nadat de artsen in eerste instantie goede hoop hadden dat de kanker genezen was, leidde de Heere onze weg weer terug. Uitzaaingen... Net als het volk Israël omzwerfen in de woestijn.

In die woestijn lijkt er geen weg te zijn. En toch... juist nu mogen we ervaren dat de Heere er is met Zijn volk- en vuurkolom. Hij zorgt. Hij bestuurt. De beproevingen die God de achterliggende 1,5 jaar in ons huwelijk bracht, gaven ook zoveel verdieping. Hebben we dan geen verdriet? Maken we ons geen zorgen over de toekomst? Ach, de dagen van duisternis zijn vele. Wij weten het ook vaak niet. Maar op de momenten dat het water ons schijnt te overstromen, wil God bemoedigen. Wanneer er vertwijfelingen in het hart opkomen, of wanneer we teveel op de omstandigheden zien, blijkt steeds opnieuw dat God getrouw is.

H.C. Zondag 10 spreekt over 'in voorspoed dankbaar en in tegenspoed geduldig'. Wat is het dan beschamend om te moeten belijden dat onze dankbaarheid in de maanden dat het goed leek te gaan zo weinig voorstelde. Dan is het een wonder dat de Heere uit genade in de tegenspoed naar ons omziet en geduld schenkt.

Hebben we dan niet alle reden om de Heere te danken? Dan zijn er momenten dat we met Paulus mogen zeggen: "Maar wij roemen ook in de verdrukkingen, wetende dat de verdrukking lijdzaamheid werkt; En de lijdzaamheid bevinding, en de bevinding hoop." En daarom zien we ook vanuit de woestijn van het leven uit naar dankdag 2013. Omdat de Heere niet beschaamt!

*Wat zal ik, met Gods gunsten
overlaân,
Dien trouwen HEER voor
Zijn genâ vergelden?
'k Zal bij den kelk des heils Zijn Naam
vermelden,
En roepen Hem met blijd'
erkent'nis aan.*

Een jong stel

COMMENTAAR

Eenheid zonder Bijbelse grondslag

Voor de tweede maal kwam in Dordrecht de zogenaamde Nationale Synode bijeen. Ditmaal was het gezelschap nog breder dan in 2010. Nu was ook de Remonstrantse Broederschap vertegenwoordigd.

Het blijft hoogst merkwaardig dat men zich presenteert als een Nationale Synode en daarbij de voorkeur heeft om in Dordrecht te vergaderen. Kennelijk ziet men zijn activiteiten in het verlengde van de Dordtse synode van 1618/1619. Je hoeft echter geen groot kerkhistoricus te zijn om de kardinale verschillen op te merken.

Vier eeuwen geleden werden de grenzen in Dordrecht duidelijk afgebakend. Voor de Remonstranten (die waren toen nog helemaal niet vrijzinnig) was in de kerk geen plaats. In de Dordtse Leerregels werd de gereformeerde leer uiteengezet en werden de remonstrantse dwalingen uitdrukkelijk afgewezen.

Het ging om de dubbele predestinatie: verkiezing en verwerping. Dat de verzoening door Christus niet algemeen is, maar alleen de uitverkorenen ten goede komt. Dat de ware bekering een werk van God is, dat Hij zonder ons, in ons werkt. En tenslotte de volharding der heiligen. Niet omdat zij trouw blijven aan hun keuze voor Jezus, maar omdat Gods roeping en verkiezing onberouwelijk zijn.

Dat zijn leerstukken die nu in het brede spectrum van het kerkelijk leven door

velen worden afgewezen. Anderen zijn er van huis uit wel mee vertrouwd (ze vormen nu eenmaal een onderdeel van de belijdenis van hun kerk), maar vinden dat meningsverschillen daarover de onderlinge verbondenheid van christenen niet mag blokkeren.

Aanvaardt elkander

Sprak Christus niet in het hogepriesterlijk gebed de woorden: 'opdat zij allen één zijn' (Joh. 17:21). Maar daarbij gaat het wel om de ware christenen. Er zijn er immers velen die wel de naam van christen dragen, maar in leer en leven laten zien dat zij het wezen daarvan missen. De kanttekeningen wijzen er op dat het hier gaat om een vereniging door het ware geloof.

Vaak wordt ook verwezen naar Romeinen 15:7. In de Nieuwe Vertaling van 1951 luidt dat: 'Daarom aanvaardt elkander, zoals ook Christus ons aanvaard heeft'. Vanwege het feit dat Christus ons aanvaard heeft, mogen wij anderen, die zich ook christen noemen, niet buiten sluiten. Maar dat woord van de apostel Paulus heeft wel een adres. De Romeinenbrief werd geschreven aan de 'geliefden Gods en geroepen heiligen' (Rom. 1:7). Dat kun je zomaar niet toepassen op allen die meer of minder trouw een kerk bezoeken.

Het zal duidelijk zijn dat aan heel het oecumenisch streven een grote mate van oppervlakkigheid ten grondslag ligt. Of dat nu internationaal is in het

In de Dordtse Leerregels werd de gereformeerde leer uiteengezet en werden de remonstrantse dwalingen uitdrukkelijk afgewezen.

kader van de Wereldraad van Kerken of hier in Nederland met de Nationale Synode. Er is geen enkel besef meer van hetgeen nodig is om in waarheid een christen genoemd te worden (HC, vr. 32). De Bijbel waarschuwt tegen mensen die een andere leer leren en niet overeenkomen 'met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus en met de leer die naar de godzaligheid is'. 'Wijk af van dezulken', zo luidt dan de oproep (1 Tim. 6:3-5).

Daarom moeten wij ons ver houden van deze Nationale Synode. De koers die men daar vaart, is volstrekt in strijd met Schrift en belijdenis. Ditmaal zijn de vrijzinnigen er bij gehaald. Volgende keer wellicht ook Rome. Volgens velen moet dat kunnen. We leven immers niet meer in de zestiende eeuw.

Onvermijdelijk

Kerkelijke verdeeldheid is veelal onvermijdelijk, omdat er geen wezenlijke eenheid is. Op fundamentele punten scheiden de wegen. Met Rome, met de vrijzinnigheid en ook met velen die zich orthodox, Bijbelgetrouw of gereformeerd noemen. Dat is niet een kwestie van een paar misverstanden die gemakkelijk uit de weg geruimd kunnen worden. Juist in onderlinge gesprekken is er geen geestelijke herkenning en wordt een grote afstand ervaren.

Onmiskenaar is het kerkelijk patroon in de loop der jaren alleen maar ingewikkelder geworden. Bij de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland in 2004 ontstonden weer twee andere kerken: de Hersteld Hervormde Kerk en de Voortgezette Gereformeerde Kerken. Geen wonder dat het kerkvolk en zeker de jongere generatie het allemaal niet meer zo scherp ziet.

Onlangs publiceerde het RD de resultaten van een opiniepeiling over kerkelijke eenheid. Nu is er op de kwaliteit van het onderzoek wel wat aan te merken. Maar de uitkomsten geven wel een globaal beeld. Driekwart van de deelnemers uit de Gereformeerde Gemeenten zag de leer als een blokkade voor kerkelijke eenheid. Een iets kleiner deel vond dat van de visie op de sacramenten. Waarschijnlijk dacht men aan de avondmaalspraktijk in andere kerken en de opvatting over de kinderdoop.

Een derde hoopte op één wereldwijde kerk van alle christenen: protestant, oosters-orthodox en rooms-katholiek. Nu kun je hopen op een terugkeer in alle kerken naar de Bijbelse waarheid, al ziet het daar voorlopig niet naar uit.

Maar gemakkelijk worden dit soort uitkomsten aangevoerd als bewijs voor de stelling dat het grondvlak van de kerken de verschillen niet meer belangrijk vindt en streeft naar eenheid. Wellicht dat het tweederde deel van onze gemeenten dat deze uitspraak afwees, dat beter door had.

Grote schade

Helaas moet ook gezegd worden dat er in de loop der tijden in de kerk allerlei conflicten en scheuringen zijn geweest, die er niet hadden mogen zijn. Waarbij broeders van hetzelfde huis in verschillende kampen terecht kwamen. Dat is erg. Daarmee wordt de zaak van Gods Koninkrijk grote schade toegebracht.

Vaak zie je dan ook dat wat aanvankelijk nog dicht bij elkaar stond, na verloop van tijd uit elkaar groeit. Zo moeten we constateren dat allerlei kerken en gemeenten die vroeger een bevindelijke signatuur hadden, of althans in voorwerpelijke zin nog een gereformeerd karakter droegen, dat inmiddels helemaal zijn kwijtgeraakt. Waar vroeger nog sprake was van geestelijke herkenning, of althans van een bepaalde verwantschap, is dat nu niet meer het geval.

Gelukkelijk zijn er ook nog kerkverbanden en gemeenten waarmee we ons in leer en leven duidelijk verbonden voelen. Vandaar dat in bevindelijk gereformeerde kring allerlei interkerkelijke samenwerkingsverbanden zijn ontstaan. Op onderwijsgebied, maar ook daarbuiten. Te veel om op te sommen. Opvallend is wel dat die reformatorische zuil tegenwoordig onder vuur ligt, juist ook vanuit eigen gelederen. Wat zit daar achter? Komt dat soms omdat men deze samenwerkingsverbanden te eng en te strak vindt? Of heeft de zuil haar innerlijke kracht die de oprichters inspireerde, verloren?

In ieder geval moet duidelijk zijn dat allerlei vormen van samenwerking over kerkmuren heen, de vraag naar kerkelijke toenadering en eenheid niet overbodig maken. Daarom dient het punt van de kerkelijke verdeeldheid tussen zonen van hetzelfde huis op onze synodeagenda te blijven staan. Ook al moeten we het uiteindelijk van onze activiteiten niet verwachten, er is een God in de hemel die wonderen doet.

'Op Uw noodgeschrei deed Ik grote wonderen', zo zingen we uit Psalm 81. Maar wordt de kerkelijke nood ook gevoeld?

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

Dankdag 2013, van een leerkracht

Dinsdagmiddag, vier uur. Peinzend zit ik nog even aan mijn bureau, in mijn stil geworden lokaal. De kinderen zijn naar huis. Donderdag hoop ik ze weer terug te zien, want morgen zijn we vrij. Dan is het dankdag voor gewas en... arbeid.

Wat zijn er redenen om dankdag te houden. Ook voor de arbeid op school! We krijgen zoveel. Nog steeds eigen scholen, waarop, in alle vrijheid, onderwijs op gereformeerde grondslag mag worden gegeven en ontvangen. En dat in zo'n roerige wereld? Ja, want Eén staat er boven. Hij schenkt nog steeds, mild en overvloedig. Wat zullen wij dan, met zoveel gunsten overlaân, dien trouwe Heer' voor Zijn genâ vergelden? Zoveel, onverdiend, gekregen. Schatten we dat wel op de juiste waarde? Beseffen we hoe steil en diep afhankelijk we zijn? Elke dag weer. Morgen dankdag houden? Hoe moet, kan en zal ik dat doen?

*'Maar ik, wie ben ik toch, o Heer',
die kind'ren wel Uw wegen leer,
maar zelf daar afdwaal keer op keer.*

*'k Vermeer hun kennis, ach mijn hand
beeft waar mijn lamp hen bijlicht,
want
ik weet hoe zwak, hoe flauw hij
brandt.*

*En lief te hebben leer ik hen
al wie ik als Uw scheps'len ken,
ik die zelf aller schuldenaar ben,*

Dankdag houden? Ja toch. De Heere is het waard erkend te worden. In diepe ootmoed, aan Zijn voeten. Maar dan gelijktijdig ook maar biddag. Hem smekend, om in Zijn kracht, het ons toebetrouwde pand zuinig te mogen bewaren.

*'maar wilt Gij toch dat ik hen leid,
Heer', toon dan te allen tijd
hoe zeer Gij Zelf mijn Helper zijt.*

Dan is er verwachting. Ook voor de nakomelingen. Zijn trouw rust zelfs op 't late nageslacht.

Het is tijd om naar huis te gaan. Morgen is het dankdag.

Een leerkracht

Dankdag 2013: voor een dominee

Dankdag, wat doet het met mij? Ik betrap mezelf erop dat ik dit woord allereerst opvat als dominee. Om te beginnen denk ik meteen in meervoud. *Dankdagen*. Als dominee krijg je in dat opzicht meer tijd voor 'dankbaarheid' dan de doorsneekerkganger. Vanwege de nood, zeggen we dan. Ja, je kunt er inderdaad mee in de nood komen met die dankdagen. Niet alleen vanwege de ledige kansels die om een prediker roepen, maar allereerst vanwege je eigen lege hart. Want dankdag houden betekent nogal wat. Trouwens, laten we het daar eerst eens over hebben. Wat betekent dankdag? Weer zo'n vraag die ik meteen als dominee beantwoord. Want onmiddellijk maak ik een snelle rekensom. Dat betekent twee nieuwe preken. En twee nieuwe preken betekent veel studietijd. U voelt het al, dankdag betekent voor mij...: preken. Daar word ik nu zo moe van! Van preken, zult u zeggen? Nou op zichzelf genomen niet, ik zou me geen raad weten als het me verboden werd. Maar waar ik wel moe van word is van de prioriteit in mijn denken. Ik denk ambtelijk. Daar bent u dominee voor, denkt iemand. Jawel, maar al ben je honderd keer dominee je bent allereerst zondaar, en je blijft het ook. Je bent eeuwigheidsreiziger, een mens in rekening met God, ook op dankdag. Maar zodra er wezenlijke din-

gen onder je aandacht komen begint het ambt een woordje mee te spreken. Je pakt het op als dominee en niet als zondaar. Is dat verkeerd dan? Ik vind van wel. Ik bid als dominee, preek en bedien de sacramenten als dominee. Ik houd kerst, goede vrijdag, pasen, hemelvaart, pinksteren en... dankdag als dominee. Ja, precies, en dat is het nu juist: als dominee! En daar word ik zo moe van. Dan verzucht ik weleens: "Heere wanneer heb ik al die dingen nu eens als zondaar mogen beleven? Want dankdag als dominee is zo nameloos arm. Dan ben ik misschien nog wel nuttig voor een ander, maar zelf kom ik maar niet op de plaats waar ik zijn moet. Want Heere, die preekstoel is zo hoog! En ik erop - vooral dat 'ik' - dat is ook allemaal zo hoog, maar U ziet de nederigen aan. Die in het stof ligt neergebogen - ja zo preek ik het... - wordt door U weer opgericht."

Maar nu werkelijk *beleven* op dankdag, dat is toch echt wat anders. Dan moet de preekstoel ertussenuit, het ambt ertussenuit, mijn zorgvuldig voorbereide preken ertussenuit. Dat is sterven, sterven, sterven! Ja, dat preek ik, een stervend leven... Maar nu beleven... En dat op dankdag. Ik eindig met het begin: dankdag, wat doet het met mij? Het was gemakkelijker geweest als de vraag gesteld was: wat doe ik met dankdag? Dan had ik gezegd: preken. En daarmee was het dan klaar geweest.

Maar nu is de vraag zo persoonlijk: Wat doet het met mij? Ik zal het maar eerlijk zeggen: Het maakt mij met mezelf bekend. Ik ben teveel dominee en te weinig tollenaar. Ik ben teveel voor in de tempel, omdat ik daar van Godswege gesteld ben, zo houd ik mij voor en het is nog waar ook. Maar dankdag houden doe je het beste achterin, met de ogen naar beneden, de hand op de borst en een... gebed. Een gebed? Biddag op dankdag? Is er niet genoeg om voor te danken? Meer dan genoeg! Maar wat is mijn danken zonder dit gebed: 'O God, wees mij zondaar genadig'. Wat een gestalte! Als het zo mag zijn, met de gestalte van 'achterin' dan zal het 'voorin' ook wel gaan. Dan is de preekstoel hoog en de prediker laag. Dan is God groot en wij zijn klein. God goed en wij slecht. Dan zou het toch nog dankdag zijn, echt dankdag.

Een 'dominee'

Dankdag van een oma

Allereerst moet ik bekennen dat ik van mezelf een biddeloos en dankeloos schepsel ben, die werkelijk in álles de biddende en dankende Hogepriester in het hart nodig heb om oprecht dankbaar te zijn.

Als wij kleinkinderen van de Heere mochten ontvangen dan zullen wij ze ook dagelijks aan de Heere opdragen in het gebed of Hij Zijn beschuttende vleugels over hen wil uitstrekken voor het tijdelijk leven. Maar bovenal dat Hij Zijn genade in hun harten mag verheerlijken, zodat ze mogen leven in de vreze des Heeren.

Dankdag houden als oma - en als moeder - houd ik eigenlijk elke zondagmorgen en niet alleen op die ene woensdag in november.

Het is mij namelijk op een zondagmorgen enkele jaren geleden tot grote verwondering geworden dat de Heere

het gaf dat al onze kinderen en kleinkinderen elke zondag - verspreid over Nederland - onder de zuivere bediening van Gods Woord mogen verkeren. In de kerk waar wij ze ten doop hebben gehouden en ze door 's Heeren bewaurende hand belijdenis mochten doen en ook hun kinderen weer het sacrament van de Heilige Doop mochten ontvangen. Psalm 105:5 mocht meermalen kracht doen, tot troost zijn en hoop geven voor het nageslacht. Bij de doop van ons jongste kleinkind was de tekst uit Johannes 6:37: *Al wat Mij de Vader geeft, zal tot Mij komen; en die tot Mij komt, zal ik geenszins uitwerpen*. We zongen daarna psalm 89:8 en mocht ik het welbehagen des Heeren aanbidden en bewonderen. En dan is er ook een dankdag in ons zielenleven, ook voor het nageslacht. Zo was het ook in de intrededienst van één van de kandidaten waar de tekst was Psalm 22:31 en 32 *Het zaad zal Hem dienen; het zal*

den Heere aangeschreven worden tot in geslachten. Zij zullen aankomen en Zijn gerechtigheid verkondigen den volke, dat geboren wordt, omdat Hij het gedaan heeft.

En we zongen psalm 72:3 en 9 waarin beloften staan voor het nageslacht.

Bij de wisseling van de eeuw in 2000 waren de regels: *Ook zal, eeuw in, eeuw uit, het nageslacht Zijn grootheid zingen, zolang het zonlicht schijnt; Hun zal een schat van zegeningen, in Hem, ten erfdeel zijn mij tot grote troost, want het welbehagen zal door Zijn hand gelukkig'lijk voortgaan. En dan is er dankensstof in het hart en zingt het weleens: God zal Zijn waarheid nimmer krenken, maar eeuwig Zijn verbond gedenken. Zijn Woord wordt altoos trouw volbracht, tot in het duizendste geslacht. 't Verbond met Abraham Zijn vrind, bevestigt Hij van kind tot kind. Een uitzienende oma, wier verwachting alleen van de HEERE is.*

Generale Synode 2013

De vergadering van de Generale Synode - één keer in de drie jaar - wordt grotendeels ingevuld door de bespreking van het werk van de deputaatschappen. Uit de rapporten en de bespreking blijkt telkens weer hoeveel werk er op de diverse terreinen wordt verricht. Dit geldt ook het deputaatschap voor Israël.

Israël

‘Wij stichten geen kerken. Dat is geen mensenwerk, maar het werk van de Heere, zegt de voorzitter van het deputaatschap ds. C.J. Meeuse. ‘Wij mogen het zaad strooien, dan zal blijken wat de Heere doet.’

In Nazareth zijn er regelmatig samenkomsten van 30-40 personen. Er wordt catechese gegeven, er is een binding aan de waarheid. Deputaten hopen dat er een gemeente mag ontstaan.

De hulpverlening in het buitenland geldt structurele ondersteuning van projecten wereldwijd, zoals we in de ‘Noodklok’ kunnen lezen.

Er is een regelmatig overleg en contact met andere zogenoemde “Reformed pastors” in Israël. Het blijkt dat bij velen de kinderdoop gevoelig ligt. ‘Maar’, zegt ds. Meeuse, ‘onze verbondsl eer vindt er wel ingang. We zoeken aan de hand van de Westminster Confessie en de Heidelberger Catechismus naar wat ons verbindt.’ Het deputaatschap zou zo graag zien dat er samenkomsten op de zondag mogen komen. Maar nu functioneert dit nog niet, omdat dit in Israël een gewone werkdag is.

Zo is er ook een uitzien of er een predikant afgezonderd mag worden om in Israël dan wel in de Oekraïne te dienen. De Synode heeft eerder al uitgesproken daarmee in te stemmen. Het zgn. e-learning blijkt bij het werk in de Oekraïne van groot belang te zijn, waarbij het belangrijk is om dit

onderwijs te combineren met seminars en persoonlijke ontmoeting.

Rond 18.00 uur wordt de vergadering onderbroken voor de broodmaaltijd. Een aardig fenomeen hierbij is dat er rond die tijd een stevige stapel kranten ligt (het RD) met het verslag van de vergadering van de vorige dag. Dit heeft duidelijk de belangstelling van de afgevaardigden. Zodanig zelfs dat er broeders zijn die onder het eten de krant zitten te lezen. Zouden ze dit thuis ook doen?

Werkgroep vervolgde christenen

In de avondvergadering wordt het verslag van deze werkgroep besproken. Deze werkgroep is voortgekomen uit de actie van de Jeugdbond ‘wordt vervolgd’. De Synode ziet ook voor ons kerkverband een - bescheiden - taak om deze vervolgde christenen te ondersteunen. Het werk zal zich primair richten op het Midden-Oosten, maar inzet in andere gebieden is ook mogelijk, zo sprak de Synode uit. Er komt geen nieuw deputaatschap, maar dit werk zal door Bijzondere Noden

als coördinerend deputaatschap ter hand worden genomen in samenwerking met een aantal andere deputaatschappen.

Bijzondere Noden

Door dit deputaatschap wordt zowel in binnenland als buitenland hulp geboden in bijzondere omstandigheden. In het binnenland geschiedt dit op beperkte schaal. De synode sprak waardering uit voor de wijze waarop dit geschiedt. De hulpverlening in het buitenland geldt structurele ondersteuning van projecten wereldwijd, zoals we in de ‘Noodklok’ kunnen lezen. Ook is er noodhulp in bijzondere omstandigheden. Een voorbeeld daarvan is Syrië, waar in dit door oorlog verscheurde land door het deputaatschap ter plaatse hulp kon worden geboden. Er is hierbij een goede samenwerking met de Oud Gereformeerde Gemeenten in Nederland en met de Gereformeerde Gemeenten in Nederland.

En zo komt er een einde aan de eerste twee zittingsdagen. Het waren goede dagen, waar de onderlinge verbondenheid werd ervaren. Dat is niet onze verdienste, zegt de preses ds. Van Eckveld bij de afsluiting, maar het is de onverdiende goedheid van de Heere voor zondige mensenkinderen.

Meliskerke,

ds. G.J.N. Moens

Wij stichten geen kerken. Dat is geen mensenwerk, maar het werk van de Heere.

Dankdag met lege handen

Ook op de avond voor dankdag zingen we samen zijn avondgebedje: "...Heere, houd ook deze nacht, over ons getrouw de wacht." Na het amen nog een laatste knuffel, en dan wordt het stil in de kinderkamer. Maar dat ene woord blijft hangen: getrouw.

Het achterliggende seizoen is weer vol bewijzen van de trouw van de Heere. Gezondheid voor alle gezinsleden. Opnieuw in verwachting van een kindje. Een vaste baan. En bovenal: er waren momenten waarop we duidelijk mochten ervaren dat de Heere ons hart kende, dat Hij ons wist te vinden in de kerkbank en sprak vanuit Zijn Woord.

"Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân, dien trouwn HEER' voor Zijn genâ vergelden?" Opnieuw wordt het stil. Niets te vergelden, alleen tekort. Iedere dag met goede voornemens begonnen, en iedere dag met zoveel schuld geëindigd. Zoveel gelegenheden om goed van de Heere te spreken zijn onbenut voorbijgegaan. Tekort geschoten in het spreken tegen collega's, tekort geschoten op de huisbezoeken, tekort geschoten als vader in m'n gezin.

Zo brengt de Heere aan de vooravond van dankdag opnieuw op de knieën. "Heere, U bent het zo waard om gediend en gedankt te worden, maar ik moet morgen met lege handen naar Uw huis. Uw trouw steekt zo schril af tegen mijn ontrouw. Zou U die lege handen ook morgen weer willen vervullen? En zou U ook onze kinderen willen aanzien in Uw Zoon, de Heere Jezus Christus? Niet om ons ouders, maar omwille van Uw grote Naam. Opdat Uw Huis vol worde en Uw heerlijkheid gezien mag worden over de gehele aarde!"

Een jonge vader

Openheid over geestelijke zaken in huwelijk

Op de trouwdag hoort het bruidspaar uit het formulier lezen dat de eerste oorzaak waarom de Heere het huwelijk ingesteld heeft is 'opdat de een den ander trouwelijk helpe en bijsta in alle dingen die tot het tijdelijke en eeuwige leven behoren'.

Hoe kun je elkaar helpen en bijstaan in de dingen die tot het eeuwige leven behoren? Dat houdt in dat man en vrouw samen biddend zoeken om hun huwelijksleven in te richten naar Gods Woord. Dan gaat de Bijbel regelmatig open, wordt er samen gebeden en gezongen. Er is ook een trouwe kerkgang en het Woord legt beslag.

Geestelijk gesprek

Bij dit alles is belangrijk dat het ook komt tot een echt geestelijk gesprek. Een geestelijk gesprek voeren met elkaar betekent elkaar bevragen en vertellen hoe het met ons persoonlijk staat in het licht van de eeuwigheid, in onze persoonlijke verhouding tot de Heere.

Het gaat hier om tere zaken. Je praat er niet zo gemakkelijk over. Zelfs met huisgenoten komt het niet zomaar vanzelf tot een geestelijk gesprek. Dit vraagt een stuk openheid naar elkaar, maar ook verloochening van jezelf.

Schaamte

Het is erg als het nooit tot een echt geestelijk gesprek in een huwelijk of een gezin komt. Dat gebeurt als de

eeuwige dingen niet wegen. Maar zelfs als de eeuwige dingen wél wegen, komt het vaak moeilijk tot een geestelijk gesprek. Schaamte speelt hierbij een grote rol. Hoewel man en vrouw zich in niets voor elkaar behoeven te schamen, gebeurt dat toch vaak op dit terrein.

Gelukkig als de schaamte overwonnen wordt en je als man en vrouw mag weten wat er leeft in elkaars hart. Niet iedereen is even open. Dat kan een kwestie van karakter zijn. Maar soms wordt dat ook te gemakkelijk als een excuus gebruikt.

Schroom

Schroom is er in het begin als de Heere Zijn wederbarende genade in één van beiden verheerlijkt. Wie kan direct onder woorden brengen wat er met hem of haar aan de hand is? Als we met God te doen krijgen, lopen we daar niet direct mee te koop.

Maar ook al zijn er dan weinig woorden, er komt wel een innig gebedsleven en een nauwe omgang met het Woord. En zou dat onopgemerkt voor de ander blijven binnen een huwelijk? Hoe groot de schroom ook is, toch kunnen we het niet nalaten om de ander deelgenoot te maken van wat ons intens bezet, ook al missen we nog alles.

Als de dienst des Heeren de hoogste plaats krijgt in ons hart, kan het toch niet anders of de mond gaat open? En als het de Heere behaagt om te bren-

Als de dienst des Heeren de hoogste plaats krijgt in ons hart, kan het toch niet anders of de mond gaat open?

gen tot het in geloof aanschouwen van de zaligheid in de van God geschonken Zaligmaker, Jezus Christus, kan iemand toch niet zwijgen?

Wat is het jammer als het geestelijk gesprek niet op gang komt terwijl dat wel zou moeten.

Zwijgend geloven?

Soms gebeurt het nog wel eens dat een man of een vrouw, die heel moeilijk over zijn of haar innerlijk spreekt met zijn of haar huisgenoten, wel deelneemt aan de bediening van het Heilig Avondmaal. Dat kan terecht vragen oproepen bij huisgenoten.

Als de avondmaalgang een vrucht is van wat de Heere in het hart heeft gewerkt, kan het niet anders of de mond gaat open om te vertellen wat de Heere aan de ziel heeft gedaan. Wie dan niet spreekt doet de Heere tekort en brengt huisgenoten in verwarring. Een wonder beleefd en erover zwijgen, dat is onmogelijk. Als het goed is, zal de mond opengaan om de lof des Heeren te vertellen en om de ander(en) tot jaloersheid te verwekken. Genade maakt immers gunnend en mededeelzaam.

Als er openheid is en er iets verteld mag worden van Gods genadewerk, kan het soms ook (voor een tijd) enige verwijdering geven in een huwelijk.

Dit kan komen door gevoelens van onbegrip, of zich gepasseerd voelen of van opstand tegenover de Heere: waarom gaat de Heere mij voorbij en mijn man/vrouw niet? Zo kan in een goed huwelijk er voor een tijd toch onderling wat verwijdering ontstaan omdat de Heere de hoogste plaats bij een van tweeën heeft gekregen.

Samenstemming

Gelukkig als de een mag vertellen Wie de Heere voor hem/haar is geworden, en als dit bij de ander gevoelens van *oprechte* jaloersheid teweegbrengt om ook te mogen kennen en beleven wat de ander beleeft. Als dat zo is, zal de dienst van de Heere juist meer aan elkaar gaan verbinden.

Dan kun je elkaar niets geven en kun je elkaar ook niets aanpraten. De ene voelt zich arm om wat hij/zij uit genade kreeg en de ander om wat hij/zij nog mist. Wonderlijke samenstemming die zo gehuwden gaat verbinden aan Gods genadetroon. Aan zulken wil de Heere immers Zijn hulp en bijstand tonen, zoals er in het huwelijksformulier staat?

Rijssen,

ds. A. Schreuder

De bouw, een tegenstelling op de dankdag

In tijden van crisis lijken tegenstellingen alleen maar groter te worden. Uit de media vernemen we dat de verschillen tussen rijk en arm toenemen. Velen van ons hebben werk en inkomen maar we moeten ons realiseren dat 685.000 personen in Nederland werkeloos zijn. Het voelt niet gewoon om verplicht thuis te zijn zonder de datum van de eerste werkdag in de agenda te hebben staan. Daarom is het goed om mee te leven met een beroepsgroep als de bouw die bovengemiddeld getroffen wordt door de huidige economische omstandigheden.

In het vierde hoofdstuk van de brief aan de Filippenzen is Paulus zijn woorden aan het afronden. In sterke woorden beschrijft hij zijn apostolisch vermaan. De vraag om behulpzaamheid aan de vrouwen die met hem gestreden hebben in het Evangelie wordt beschreven met: 'ik bid u'. Zijn opdracht om verblijd te zijn wordt herhaald. Dan volgen de bekende woorden: 'weest in geen ding bezorgd'. In deze absolute formulering wordt alles uitgesloten. Het is niet toegestaan zorgen te maken. Kanttekening 25 zegt: 'Namelijk met angstige bekommernis, voortkomende uit mistrouwen van Gods voorzienigheid'.

We kunnen deze woorden vele malen gelezen hebben. Maar het moet maar zo zijn dat er geen werk meer is. Het inkomen staat onder druk. Dan ontstaat de tegenstelling. Alles geeft reden tot zorg. De grote lijn maar ook het detail. De toekomst is onzeker. Groot is de afstand tot de opdracht van Paulus. Over de invulling van het apostolisch vermaan kan al helemaal niet gedacht worden.

Velen onder ons zijn werkzaam in de bouw. Zij zullen met meer dan gewone belangstelling de berichten over de acquisitie van nieuwe projecten volgen. Ook hierin zijn de verschillen groot. Er zijn bedrijven die een goed gevulde orderportefeuille mogen hebben. Maar er zijn er ook velen die inmiddels ervaring hebben met reorganisatie, bezuinigingen op kosten, ontslag of een uurloon wat niet meer kostendekkend is te noemen.

Onder al deze omstandigheden geldt ook het Woord van God, opgeschreven door Paulus: 'weest in geen ding

bezorgd'. Een tegenstelling ten opzichte van onze gedachtewereld die kan blijven malen. Al maar zoekend naar oplossingen. Wat een rust als onze vrouw of onze vrienden ons mogen steunen. Door oog te hebben voor de problemen die er zijn.

Maar boven dit alles uit staat een opdracht vanuit het Woord van God. Ook al kunnen wij deze opdracht niet vervullen. Toch moeten wij daaraan ons denken toetsen. Ons denken mag niet vluchten in de zorgen. Ook voor ons denken geldt: 'weest in geen ding bezorgd'.

Een opdracht die mag klinken in een kerkelijke gemeente. Waar een diaconie is, waarin het priesterlijk ambt van Christus zichtbaar mag worden. Een taak voor de kerk om mede invulling te mogen geven aan de opdracht: 'weest in geen ding bezorgd'. Dat dit Woord ook onze diaconieën mag leiden.

Maar het antwoord op de oproep: 'weest in geen ding bezorgd' zal er alleen maar zijn, als iets gezien mag worden van het genadewerk van de Heere. Dan alleen maar. Als onverdiend onder de prediking, een woord mag worden gehoord waardoor aan de voeten van de Rustaanbrenger rust mag worden gevonden. Vermoeid en belast rust aan Jezus' voeten. In de overgave aan Zijn weg en aan Zijn dienst.

De Heere geve dat aan de leerling-timmerman, de uitvoerder, de werkvoorbereider, de directeur en allen die - op welke manier dan ook - bij de geplaagde bouwwereld betrokken zijn.

Een bouwer

Dankdag 2013, van een tuinder

Het groeiseizoen 2013 is weer voorbij gesneld. De tijd vliegt. Wat is het nodig om terug te zien. Daarom is het zo'n bijzonder voorrecht dat we een dankdag mogen hebben. Een dag om stil te staan bij wat de Heere schonk in het afgelopen seizoen. Juist ook in de agrarische sector. Want ook in 2013 is er alle reden om dankdag te houden.

Bovenal is echter nodig dat ons dagelijks leven wordt gestempeld door bid- en dankdag. Dan gaat de boodschap van biddag mee het seizoen in. En dan blijft dankdag niet alleen beperkt tot de eerste woensdag van november. Maar dan is het onze hartelijke begeerte om dagelijks te mogen leven in afhankelijkheid van de Heere. Dan mogen we Gods hand opmerken, ook in heel kleine dingen. Dan is er soms verwondering over Zijn bemoeienissen met een onwaardige.

De bekende landbouwer van Driebergen, Wulfert Floor, was door genade ook in dit opzicht een voorbeeld in zijn dagelijkse levenspraktijk. Treffend zijn de opmerkingen in zijn aantekeningenboekje. In april 1851 noteerde hij: 'Het weer is doorgaans nat, maar warm en zeer groeizaam. Met Pasen (20 april) liepen er al duizenden koeien in het land. Gij vernieuwt het gelaat des aardrijks, Ps.104. Wie zou er dan nu geen zorg krij-

gen over de dorheid van zijn hart! Buiten april en van binnen ijs en sneeuw; dat is een droevig verschijnsel.'

Ondanks de kou die daarna het weer kenmerkte, werd het 'een zeer vet jaar.' 'Het is een wonder in mijn ogen. Ik zie het, maar doorgrond het niet,' schreef Floor aan het eind van het seizoen.

De God van Wulfert Floor is nog Dezelfde. Ook in 2013.

Wat was het bijzonder koud dit voorjaar. De eerste planting sla die bij ons pas op 29 maart - bijna 4 weken later dan in 2012 - de grond inging, kreeg het zwaar te verduren. Ondanks dat de plantjes afgedekt waren met een dubbele laag beschermdoek, was er sprake van forse vorstschade. Van de plantjes bleef slechts een heel klein, bijna onzichtbaar blaadje over. Gelukkig was het hart van de plantjes niet bevroren. Op 21 mei konden de eerste kroppen worden geoogst, bijna drie weken later dan in 2012. De opbrengst van deze planting was echter zeker niet minder dan voorgaande jaren. Wat blijft er dan over, ook na het groeiseizoen 2013? Een schuldig, ondankbaar hart. Geve de Heere om met dat ondankbare hart te mogen vluchten tot Hem, Wiens leven hier op aarde volmaakt stond in het teken van: 'Ik dank U, Vader, Heere des hemels en der aarde.' (Matth. 11 vers 25)

midden van de drukte van iedere dag hier dagelijks tijd voor nemen. Een goed initiatief! Het dagboek begint met een "Gebed op Nieuwjaarsdag" en het eindigt met "Gods onderzoek op de oudejaarsavond". En daar tussenin komt de Heidelbergse Catechismus in haar geheel aan de orde, in 52 weken. Iedere week bevat een zondagsafdeling.

Als u kiest voor dit dagboek in 2014 begint u dus op dinsdag 1 januari met zondag 1. Iedere dinsdag ligt er dan een nieuwe zondagsafdeling voor u. Mocht u in Zeeland wonen, komt tijdens de prediking op zondag steeds de betreffende zondag aan de orde en weten de kinderen dus vooraf waar de preek over gaat.

Dagelijks is er een passend Bijbelgedeelte, een passend thema en ook een samen te zingen psalm. De huisgodsdienst mogen we wel in ere houden. In de duimgreep vindt men de datum.

De doelgroep is de leeftijd vanaf ongeveer 10 jaar. Na het doornemen van dit dagboekje zou ik die doelgroep ruim willen opvatten. De schrijver verstaat de kunst om jong en ouder aan te spreken. Moeilijke woorden worden eenvoudig uitgelegd. De persoonlijke toespitsing ontbreekt niet, dat kan ook gespreksstof bieden.

Praktische voorbeelden zijn er te over. Neem Zondag 30: 'Mogen ook kinderen aan het Avondmaal? Nee, kinderen mogen niet aan het Heilig Avondmaal deelnemen. Omdat zij nog niet alles begrijpen kunnen... Daar moet je groter voor geworden zijn, volwassen geworden zijn. Jij bent nog te jong. Wel kan het zijn, dat je al een verlangen hebt in je hart om ook de Heere Jezus te mogen ontmoeten aan Zijn tafel. Je kunt het niet goed onder woorden brengen. Dat hoeft ook niet...'

Echt een dagboekje voor een gezin met (jonge) kinderen. Ook voor hen, die niet in Zeeland wonen! Van harte aanbevolen.

Dordrecht,

A. van der Wulp

BOEKENNIUWS

"Jouw enige troost", ds. D.W. Tuinier; uitg. Den Hertog, Houten; ISBN 978 90 331 2535 5; € 14,90.

'Jouw enige troost' is een dagboek over de Heidelbergse Catechismus. Dat laat zich raden. Een goed initiatief in het jaar waarin wij ons wel bewust mogen zijn dat de kerk van de Reformatie al zo'n 450 jaar lang put uit een en hetzelfde belijdenisgeschrift. Het is een troostboek voor de Kerk en ook een leerboek voor de jeugd.

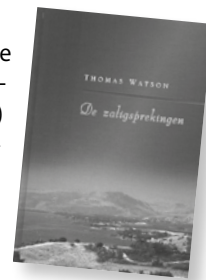
Dat de jeugd oorspronkelijk de eerste doelgroep moet zijn geweest, is niet bij iedereen bekend. Hoewel: kerk, school en gezin horen bij elkaar: 'Vroeger moesten de kinderen op zondag, voorin de kerk, een vraag en antwoord opzeggen. Nu gebeurt dat alleen nog op school'. Dat blijkt ook duidelijk uit het voorwoord voor de eerste uitgave,

geschreven door keurvorst Frederik III, bijgenaamd "de Vrome", die de opdracht uitgaf, vanwege de opvallende onkunde en onverschilligheid van de jeugd in het Duitsland van die tijd. De slotzin luidde: 'Wij vermanen u, dat u deze Catechismus gebruikt tot nut van uw eigen zielen, terwijl we de predikers vermanen, de waarheden van deze Catechismus ook vanaf de kansel de gemeente in te prenten; tevens hopen en vertrouwen wij, dat indien de jeugd met nauwgezetheid in de waarheid onderwezen wordt, onze pogingen niet ijdel zullen zijn, maar de Almachtige verbetering des levens en tijdelijke en geestelijke zegeningen ons zal doen genieten. Wij verlaten ons op u, dat alles zal geschieden, gelijk wij u bevolen hebben.'

In één jaar de gehele Heidelbergse Catechismus door. In het gezin nog wel! Te

"De zaligsprekingen", Thomas Watson; uitg. Den Hertog, Houten, 2013; ISBN 978 90331 25348; 351 blz.; € 24,90.

"De zaligsprekingen" van de Londense predikant Thomas Watson (ca. 1620-1686) zijn al vaker in de Nederlandse taal verschenen. De beide laatste edities (1973 en 1991) waren van de hand van wijlen ds. J. van der Haar. Uitgeverij Den Hertog brengt nu een opnieuw vertaalde versie op de markt. De vertaler, N.A. Eikelenboom, baseerde zich hiervoor op een

editie van The Banner of Trust uit 1971, die teruggaat op de eerste uitgave uit 1660.

Watson noemt "De zaligsprekingen" een samenvatting van de godsdienst en een uittreksel uit de Bijbel. Hij zegt: 'Hier is een tuin van vreugde, vol opvallende bloembedden, waar we de bloemen mogen plukken die de verborgen mens van ons hart kunnen tooien. Hier is de gouden sleutel die de poort tot het paradijs zal openen. Hier is de leiding van het Evangelie, waardoor wijn stroomt om degenen die arm van geest en rein van hart zijn te verzorgen. Hier is het rijk voorziene kabinet waarin de kostbare parel van de gelukzaligheid ligt opgeborgen. Hier is de gouden kruik waarin het manna is dat de ziel zal voeden en verlevendigen ten eeuwiggen leven.'

In deze bloemrijke en beeldende taal behandelt Watson de zaligsprekingen in twintig hoofdstukken, ingeleid door een overdenking over de voorafgaande tekst uit Mattheüs 5:1 en 2, en afgesloten met een woord over Johannes 5:3: 'Zijn geboden zijn niet zwaar'.

Er is veel in dit kostbare boek wat het hart kan treffen. Bijvoorbeeld over wat hij zegt bij 'Zalig zijn die treuren': 'Wij moeten door een tranendal naar het paradijs. Het treuren zou een droevig en onaangenaam onderwerp zijn om te behandelen, ware het niet dat de gelukzaligheid vooropgaat en dat de vertroosting volgt. Het treuren wordt hier genomen voor het berouw. Het veronderstelt niet alleen droefheid, maar ook tranen, de regen die valt in deze gouden bui'. Bij de overdenking van 'Zalig zijn die honger en dorsten naar de gerechtigheid' zegt Watson: 'Het is een gezegende honger. Zij geeft er blijk van dat er leven is. Een dode kan niet honger en dorsten. Honger komt voort uit leven. En: 'Zie eens hoe laag de prijs is die God voor de hemelse dingen bepaalt. Die is slechts: Hongeren en dorsten. (...). Christus heeft alle gerechtigheid vervuld. Wij hoeven alleen maar te hongeren en te dorsten naar de gerechtigheid. Dat is eerlijk en redelijk. God eist geen stromen van olie, maar zuchtigen en tranen'. Hoeveel troost en bemoediging Watson ook opdeelt uit de zaligsprekingen, de radicaliteit van het Woord blijft staan. 'Zalig zijn de vreedzamen; want zij zullen Gods kinderen genaamd worden'. Wie zijn zij, die kinderen Gods? Wij worden niet, zo citeert Watson de kerkvader Hiëronymus, als kinderen van God geboren, maar tot kinderen gemaakt. 'Wij waren opstandelingen en verraders. Wat zou God ertoe kunnen bewegen zondaars tot kinderen te maken anders dan vrije genade? (...). Vrije genade heeft de beslissende stem gehad. De aan-neming tot kinderen is een genadegave die gespannen werd uit het ingewand van vrije genade'.

Waarom zouden we ons moeten verdie-

pen in "De Zaligsprekingen"? Watson zegt zelf: "De Heere geve dat zolang u de gelegenheid hebt, en de wind gunstig voor u is, u niet zonder iets te doen voor anker zult liggen, en pas als het te laat is de zeilen zult hijsen om naar de hemel te gaan". Wat hij ermee beoogt, is het behoud van

de zondaar, de redding van zijn ziel. 'Wat is een ziel kostbaar! Christus pakt als het ware een weegschaal in Zijn handen en legt in de ene schaal de wereld, en in een andere de ziel - en de ziel is het zwaarst'.

Lieren,

J. van 't Hul

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK

BEROEPEN

Te Borssele:

ds. K. Boeder te Terwolde-De Vecht;

Te Ouddorp:

ds. G.J.N. Moens te Meliskerke.

BEDANKT

Voor Randburg (Zuid-Afrika):

ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum;

Voor Vlaarding:

ds. W. Visscher te Amersfoort.

■ MEDEDELING CURATORIUM THEOLOGISCHE SCHOOL

Het curatorium kan met blijdschap mededelen dat eind november student P.G. Heijkamp het eindexamen hoopt te doen. Indien alles naar wens mag verlopen zal hij als kandidaat tot de heilige

dienst beroepbaar worden gesteld met ingang van maandag 6 januari 2014.

De Koning van de Kerk gedenke broeder Heijkamp bij het afronden van zijn studie en schenke hem een gemeente in Zijn gunst. Wij vragen u bij de voortduur student Heijkamp en het geheel van onze Theologische School in uw voorbede te gedenken.

ds. J.J. van Eckveld, voorzitter

ds. M. Karens, secretaris

■ MUTATIE KERKELIJK JAARBOEK 2013

Pag. 145, **gemeente BORSSELE**.

De preekbeurten worden in het vervolg geregeld door C.P. Faasse, Zuidsingel 38, 4454 BG Borssele, tel. (0113) 352490, e-mail: ggborssele@kliksafe.nl

BERICHTEN

■ WINTERFAIR TE RIJSSSEN

Winterfair op **donderdag 14 en vrijdag 15 november**, telkens van 16.00-21.00 uur, en op zaterdag 16 november, van 10.00-16.00 uur, op het terrein van de zorgboerderij De Borkeld te Rijssen, Borkeld 1a. De opbrengst is voor uitbreiding van de zorgboerderij en voor het dagactiviteitencentrum De Molenhoek te Rijssen. Voor meer informatie zie: www.winterfairdeborkeld.nl

■ VERKOPINGEN

Alblasserdam

Verkoping door de vrouwenvereniging Martha-Maria te Alblasserdam op **vrijdag 22 november**, van 15.00-20.00 uur, in en om de kerk van de Geref. Gemeente, aldaar, Plantageweg 172. De

opbrengst is t.b.v. zending, evangelisatie en kerkverbouw.

Middelburg

Verkoping door de vrouwenvereniging Hadassa te Middelburg op **zaterdag 23 november**, van 10.00 -14.00 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Middelburg-Zuid, Schoutstraat 1.

■ ZANGAVOND TE OOLTGENSPLAAT

Zangavond op **zaterdag 16 november**, aanvang 19.30 uur, in de kerk van de Geref. Gemeente te Ooltgensplaat, van Weelstraat 1, m.m.v. Dirkslands Mannenkoor en organist Jan Hoek. Meditatie door ds. E. Bakker. Collecte t.b.v. bouwfonds plaatselijke Geref. Gemeente.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 10 NOVEMBER 2013

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier en 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Alblasterdam 9.30 en 16.30 uur ds. H. Hofman; Alphen a/d Rijn 16.30 uur ds. J. Driessen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 18.00 uur stud. P.G. Heijkamp; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe en 18.00 uur stud. H.A. van Zetten; Arnhem 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul en 15.00 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Boskoop 19.00 uur ds. J. van Rijswijk; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur (H.A.) ds. A. Moerkerken en 19.00 uur ds. M. Joosse; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Helder 10.00 en 16.00 uur ds. A.J. de Waard; Deventer 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dinteloord 18.30 uur ds. M. Golverdingen; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. B. van der Heiden; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Enter 9.30 en 15.00 uur stud. H.A. van Zetten; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. J. van Rijswijk; Goudswaard 18.00 uur ds. G.J. van Aalst; 's-Gravenhage 16.30 uur ds. J.S. van der Net; 's-Gravenzande 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. G. Clements; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 10.00 en 18.00 uur stud. W.A. Zondag; Hilversum 16.00 uur ds. B. Labee; Hoedekenskerke 10.00 uur ds. C. Harinck en 14.30 uur ds. C.J. Meeuse; Hoofddorp 19.00 uur stud. H. Brons; Hoogvliet 10.00 uur (H.A.) ds. G.J. van Aalst en 19.00 uur ds. L. Terlouw; Houten 10.00 en 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kapelle-Biezeling 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Kortgene 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d

IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. C. van Ruitenburch; Kruijningen 9.30 en 18.00 uur ds. G. Beens; Leerdam 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 15.00 uur ds. F. Mulder; Lelystad 15.30 uur ds. R. Kattenberg; Lisse 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Meeuwen 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. A.J. Gunst; Mijdrecht 15.30 uur ds. P. Mulder; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur stud. H. Brons; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. A. Vermeij; Nieuw-dorp 18.30 uur ds. S.W. Janse; Nieuwerter Aa 10.00 uur ds. J. Driessen en 19.00 uur stud. H. van der Heiden; Nieuwerkerk 9.30 en 15.00 uur ds. S. Maljaars; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. A. Schot; Oostburg 10.00 uur ds. J. IJsselstein en 16.30 uur ds. C. Harinck; Oosterend (Texel) 10.00 en 16.00 uur ds. G. Heijkamp; Oostkapelle 18.30 uur ds. D.W. Tuinier; Opheusden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Opperdoes 15.30 uur stud. P.G. Heijkamp; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. J.W. Verweij; Oude-Tonge 14.30 uur stud. W.A. Zondag; Poederrijen 19.00 uur ds. H. Hofman; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Puttershoek 10.00 en 15.30 uur stud. H. van der Heiden; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G. Pater; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Laar; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Rotterdam-Alexanderpolder 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Rotterdam-Centrum 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. W. Silfhout; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Soest 19.00 uur ds. W. Visscher; Spijkenisse 19.00 uur ds. C. van Ruitenburch; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. M. Karens; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 uur ds. R.A.M. Visser en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Terwolde - De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. K. Boeder; Tholen 18.30 uur stud.

P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Veen 9.30 uur ds. M. Golverdingen en 19.00 uur ds. L. Blok; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Waarde 14.30 uur ds. E. Bakker; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 (H.A.) en 15.30 uur ds. A. Verschuure; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Westzaan 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Woerden 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 15.30 uur ds. H. Paul; Wolphaartsdijk 9.30 en 14.00 uur ds. S.W. Janse en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Yerseke 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. B. Labee; Zoetermeer 10.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 19.00 uur ds. A. Schot.

■ DINSDAG 12 NOVEMBER 2013

Barneveld-Zuid 13.00 uur (huw.bev.) ds. G. Bredeweg; Benthuizen 19.30 uur stud. W.A. Zondag; Brakel 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Drachten 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Kortgene 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Lisse 19.45 uur ds. F. Mulder; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. G. Mouw; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. D. de Wit.

■ WOENSDAG 13 NOVEMBER 2013

Barneveld-Centrum 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. B.J. van Boven; Elspeet 19.30 uur ds. G. van Manen; Hoogeveen 19.30 uur ds. G. Pater; Leerdam 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Meliskerke 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Nunspeet 19.30 uur ds. A. Schot; Rhenen 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. A. Schreuder; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee; Westzaan 19.30 uur ds. A.A. Brugge.

■ WOENSDAG 13 NOVEMBER 2013 (DANKDAG)

Delft 14.30 en 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Dirksland 10.00 en 19.00 uur ds. J. Schipper; 's-Gravenzande 15.00 en 19.30 uur ds. H. Hofman; Herkingen 14.30 en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Hilversum 14.30 en 19.45 uur ds. W. Visscher; Hoogvliet 15.00 en 19.45 uur ds. L. Terlouw; Melissant 14.30 en 19.00 uur ds. J.W. Verweij; Middelharnis 9.30 en 19.00 uur ds. S. Maljaars en 14.30 uur ds. W. Silfhout; Naaldwijk 15.00 en 19.45 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwerter Aa 14.30 en 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwe-Tonge 14.30 en 19.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Ooltgensplaat 14.30 en 19.00 uur ds. A. Verschuure; Oosterend (Texel) 15.00 en 19.00 uur ds. G. Heijkamp; Oostvoorne 14.30 uur ds. S. Maljaars en 19.30 uur ds. W. Silfhout;

Ouddorp 14.30 en 19.00 uur ds. M. Mondria; Oudemirdum 14.00 en 19.00 uur ds. C. Hogchem; Oude-Tonge 14.30 en 19.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Puttershoek 14.30 en 19.30 uur ds. A. Vermeij; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 en 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Rotterdam-Zuidwijk 15.00 en 19.30 uur ds. C. Harinck; Scheveningen 14.30 en 19.30 uur ds. R. Kattenberg; Stad aan 't Haringvliet 14.30 en 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Veen 14.30 en 19.30 uur ds. M. Karens; Vlaardingen 15.00 en 19.30 uur ds. C.J. Meeuse.

■ DONDERDAG 14 NOVEMBER 2013

Aalburg 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Boskoop 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Dinteloord 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 19.00 uur ds. J. Schipper; Genemuiden 19.30 uur ds. C. Hogchem; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Nisse 19.30 uur ds. E. Bakker; Opheusden 14.00 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. P. Mulder; Uddel 14.30 uur (huw.bev.) ds. G. Mouw; Waarde 19.30 uur ds. A.T. Huijser.

■ ZATERDAG 16 NOVEMBER 2013

Tholen 15.00 uur (dovendienst) ds. C. Sonneveld.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 10 NOVEMBER 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 uur evang. S. de Visser; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ EVANGELISATIEPOSTEN

Alkmaar:

Evangelisatiepost 'Bij de Bron', Willem Buytewechstraat 2, 1816 GL Alkmaar; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

U bent hartelijk welkom op onze post. Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 11.00 – 15.00 uur.

Tel. 072-5129195 email info@bijde-bronalkmaar.nl website www.bijde-bronalkmaar.nl

Amsterdam:

Evangelist J.Krijgsman; Evangelisatiepost Bij Simon de Looier; Looiersgracht 70-72. Tel. 020-6227742.

Samenkomsten iedere zondag 10:30 uur 17:00 uur. U bent van harte welkom in

onze evangelisatiepost.

Openingstijden: dinsdag t/m zaterdag van 10:00-12:00 uur en 12:30-16:00 uur.

U kunt bij ons ook CD's en boeken kopen. Door uw aankoop steunt u het evangelisatiewerk. Telefonisch of per mail bestellen kan ook: 0252-419560;

cvleenen@kliksafe.nl

Bekijk ook eens onze site:

www.bijsimondelooier.nl

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-l te Emmen; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur. Inloophuis de Hoeksteen: Kolhoopstraat 24, Emmen. Openingstijden: elke dinsdag, donderdag, vrijdag en zaterdag-middag van 13:30 tot 16:30 uur. Tel. 0591 - 653915

www.inloophuisdehoeksteen.nl

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; samenkomsten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Op vakantie in Friesland? Welkom in onze inloop, die geopend is op donderdag en vrijdag van 11.00 tot 16.00 uur en zaterdag van 11.00 tot 15.00 uur. Bekijk ook eens onze site: www.inloophuisachterdehoven.nl

Merkssem:

Evangelist A. van Setten; protestants centrum "De Bron", Jaak de Boeckstraat 21-23; samenkomsten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

U bent ook hartelijk welkom in het inloophuis, geopend van dinsdag t/m vrijdag van 13.00-16.00, donderdagavond van 18.00-21.30 uur en zaterdag van 10.30-13.00 uur.

Rotterdam:

Inloop- en Bijbelcentrum 'In de Gouwstraat', Gouwstraat 36-b, Rotterdam-Charlois. Kom eens langs, u bent hartelijk welkom. De inloop is geopend van dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 en 16.00 uur.

Tilburg:

Kerkruimte: Offenbachstraat 105 Tilburg. Zondagse samenkomsten om 10.00 en 18.30 u.

Het inloopcentrum: Het Kruispunt, is geopend op di en wo van 14.00-17.00 u. Do van 10.00-17.00 u. Vr van 10.00-15.00 u. U bent van harte welkom.

Den Haag:

Inloophuis 'Het Kompas': Apeldoornseleen 228, Den Haag.

Openingstijden: dinsdag 10.00 - 16.00 uur; woensdag 10.00 - 13.00 uur; donderdag t/m zaterdag 10.00 - 16.00 uur.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Verhoor mij, o HEERE, want Uw goedertierenheid is goed.

Psalm 69:17a

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente van Carterton (Nieuw-Zeeland) geeft met leedwezen kennis van het overlijden op 25 oktober 2013 van oudambtsdrager

Hendrik Bosch

in de leeftijd van 85 jaar.

De heer Bosch diende de gemeente als ouderling van 1979-1992 met de hem door God geschonken gaven.

De begrafenis heeft plaatsgevonden op donderdag 31 oktober. De Heere gedenke en sterke de weduwe en familie Bosch.

Kerkenraad Reformed Congregations of New Zealand, Carterton

“Want God de HEERE is een zoon en schild; de HEERE zal genade en eer geven; Hij zal het goede niet onthouden den genen, die in oprechtheid wandelen.”

Psalm 84 vers 12

De kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Delft ontving het bericht, dat het de Heere behaagd heeft tot Zich te nemen onze oud-ambtsbroeder

Cornelis de Vos

in de leeftijd van 96 jaar.

In de jaren 1962 tot 1967 heeft hij de gemeente van Delft als ouderling mogen dienen met de hem door de Heere verleende gaven. De Heere sterke en vertrooste de kinderen en de kleinkinderen.

Namens de kerkenraad, P.A. van Bokhoven, preses
S. de Vree, scriba

Zalig zijn de doden die in de Heere sterven.

Openb. 14:13b

De kerkenraden van de Gereformeerde Gemeenten te Capelle aan den IJssel, hebben met ontroering kennis genomen van het heengaan van hun oud-ambtsbroeder

Cornelis de Vos

Van 1967-1988 heeft hij met grote trouw de beide gemeenten gediend als ouderling- scriba. Met dankbaarheid denken wij terug aan de gaven die de Heere hem heeft geschonken. Wij wensen de kinderen en kleinkinderen van harte Gods nabijheid toe en Hij heilige de roepstem aan ons aller hart.

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente Capelle-West:
Preses: H.T. Groenendijk
Scriba: B. Agteresch

Namens de kerkenraad van de
Gereformeerde Gemeente Capelle-Middelwatering:
Preses: ds. W. Silfhout
Scriba: K. Bel

In plaats van kaartjes

De vele brieven van medeleven die wij mochten ontvangen, in de vorm van brieven en kaartjes, na het overlijden van onze zorgzame moeder, groot- en overgrootmoeder

Elfriede Irmgard Ilse Elshout-Melzian

hebben ons heel goed gedaan.

Ook uw aanwezigheid tijdens het condoleancebezoek en de begrafenisplechtigheid hebben wij zeer gewaardeerd.

Het was fijn om te mogen ervaren dat zovelen met ons meeleefden.

Waaruit ook voor ons bleek welke plaats zij in vele harten had.

Wij betuigen u hiervoor onze oprechte dank.

Kinderen, kleinkinderen en achterkleinkinderen

Zwijndrecht, november 2013

Bed en Breakfast Jacolina

Ontspannen in eigen sfeer, in de Betuwe. Landelijke plek, comfortabele ruime kamers
www.benb-jacolina.nl

Voor het leveren en leggen van **na-tuurstenen- en keramische vloeren**. Alleen **eerste klas kwaliteit** en steeds de **laagste prijs**. Tegelzettersbedrijf **J. Slingerland**, 0184-611917.

Vakantiewoning "Haus Irmgard"

Gelegen op de Hunsrück (Duitsland) ± 25 km vanaf de moezel en ± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaappleatsen, onderverdeeld in div. appartementen.
www.hausirmgard.nl 0621291825

China reis - zomer 2014 D.V. 29 juli t/m 13 augustus

Reisleiders:
dhr. J.H. Mauritz / dhr. C.P. Baaij
Informatie:
cbaaij@klikafe.nl / 06- 46494002

Te huur in Kootwijkerbroek
woonruimte voor 1 á 2 personen.
Tel. 06-53968876

Goes, centrum

Te huur zit/slaapkamer, ca. 16m² met gebruik van keuken/douche/toilet.
100m van winkels, trein en bussen.
Huur 275 euro/mnd incl energie.

Goes, centrum

Kantoorruimte, ca. 70m², met keuken en toilet, gelegen aan drukke doorgaande weg op A-lokatie, Huur 1.000,- euro excl BTW en excl energie.
Mogelijkheid om afgesloten parkeerplaats erbij te huren voor € 30,25 incl. BTW p/mnd
Info 06-53319872

Vertaling uit het Frans nodig?
vandeweerdvertalingen@gmail.com
of bel 0318-701248

Najaarsactie

(geldig tot 07-12-2013)

Ursinus
Catechismus € 45,00*

Gurnall (2 delen)
De christen in volle wapenrusting € 70,00*

Revius
De psalmen Davids € 35,00*

Drelincourt
Recht gebruick Heilig Avondmaal € 17,50*

Bullinger
Verbond en geloof € 15,00*

MTH reprints

Telefoon: 0318-552827
Email: info@mthreprints.nl
Internet: www.mthreprints.nl
*exclusief verzendkosten

Jeugdkoor 'Laat het Klinken'

uit Puttershoek is dringend op zoek naar een

dirigent

ivm zwangerschap van onze huidige dirigent.

Elke week zingen wij graag liederen en psalmen over God en Zijn Woord. Wilt u onze dirigent worden, zodat wij in het nieuwe jaar ook kunnen blijven bestaan?! mail dan naar laathetklinken@live.nl.

Vragen en of informatie zijn ook welkom.

Praktijk den Uijl

biedt hulp vanuit een Bijbelse visie aan kinderen, jongeren en volwassenen bij o.a.:

- Verlies- en rouwverwerking
- Seksueel misbruik en seksverslaving
- Opvoedingsvragen en opvoedingsondersteuning
- Laag zelfbeeld en faalangst
- Problemen binnen huwelijk, gezin en/of relatie
- Weinig zelfvertrouwen
- Arbeidsproblemen en burn-out
- Vragen rondom persoonlijkheid en gedrag
- Talent en hoogbegaafd
- Andere problemen waar u mee 'zit' en over wilt spreken

Praktijk den Uijl

psychosociale hulpverlening & contextuele therapie

Wormerhoek 14M
2905 TX Capelle a/d IJssel
010 - 7 411 411
06 43 85 85 08
info@praktijkdenuijl.nl

Gesprekslocaties in Capelle a/d IJssel, Barneveld en Yerseke

www.praktijkdenuijl.nl

www.casafamiliasalland.nl

Vakantie in eigen sfeer. Ons park ligt verscholen in de bossen van Holten. Tal van beziens-waardigheden. Kijk op de site!

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Tel.: (0318) 526641

Bgg.: (06) 53638114

24 uur per dag bereikbaar

Buurtlaan West 26
3905 JR Veenendaal

Wij verzorgen uitsluitend begrafenissen
www.wegenaar.nl

Te huur; woning benedenverd.
te **EDE**. In centrum.
1 slaapkamer. Tel 06-14948171

Middelburg, centrum

Wij zoeken een nette huurster voor een ruime zit-slaapkamer met open keuken. Er is een gezamenlijke douche en toilet met 1 andere huurster. 300m van winkels, trein en bussen. Huur 375 euro/mnd incl. energie. Info 06-52335777

**KEUKENHOF
SLIEDRECHT**

**Zoekt u een nieuwe keuken?
Of uw keuken renoveren?**

Bezoek onze showroom
of kijk op onze website
www.keukenhof-sliedrecht.nl

Leegwaterstraat 25
3364 AE Sliedrecht
0184-422297

Lastminute! Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen? Voor € 495,- all-in per week staat uw stacaravan in Oostenrijk klaar. Kerkdiensten en recreatie-activiteiten voor jong en oud. Kijk nu voor lastminute prijzen op www.es-vakanties.nl of bel 055 3030083

Rust en ontspanning in de prachtige Eifel! Ruime appartementen te huur. Inl.: 0049 6594 258990 en www.huizesolagratia.nl

begrafenisverzorging

Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken. Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

VERSCHIJNT BINNEN ENKELE DAGEN

NIEUW

Bij het
geopende
Woord

Bijbels dagboek

13,50

BIJ HET GEOPENDE WOORD 2014

Een Bijbels dagboek geschreven door diverse predikanten uit de Gereformeerde Gemeenten. Alle scribenten behandelen per maand een afgerond onderwerp zoals: Nicodémus, de blindgeborene, de storm op zee, Paulus te Thessalonica, Hoséa en de Babylonische ballingschap. Er is rekening gehouden met het kerkelijk jaar. De stukjes zijn kort en voor ouderen en slechtzienden is een duidelijk lettertype gebruikt. Geb. 378 blz.

Aan dit dagboek werkten mee:
ds. A.A. Brugge, ds. C. Hogchem,
ds. M. Joosse, ds. W.J. Karels,
ds. M. Karens, ds. B. Labee,
ds. S. Maljaars, ds. G.J.N. Moens,
ds. C. Neele, ds. J. Schipper,
ds. A. Schot en ds. J.W. Verweij.

vertrigbaar bij de boekhandel

Uitgeverij Boekhandel

GK

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

KOI 398

www.gebrkoster.nl

AANDACHT
VOOR
AMBT-
KLEDING

Speksnijder AANDACHT VOELT BETER
MODE

www.speksnijder.nl Bergambacht - Veendam - Kampen

VAKANTIEHUISOPURK.nl

Landelijk gelegen nieuw
vakantieverblijf te huur,
max. 4 pers. Tel. 0527-687874

Kamer/kosthuis aangeboden
in **Gouda** vanaf januari 2014,
dichtbij Pabo en station.
Mailen naar: d.dewit@gmail.com.

Steek voor steek

Bleskensgraaf

Voor al uw haak- en breibenodigheden!

www.steekvoorsteek.com

(Wij verzorgen ook workshops.)

Even lekker weg...

PRILZEN VANAF
€113,90*

De Verrassing
Dungelovspark

www.deverrassing.nl of bel 0222 31 89 06

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begravenissen

*Dagbesteding
Op eigen steer*

De Betuwehof Zorg
Dagbesteding ouderen - Achterberg

contact: Bert of Julia Hak
tel: 0317 - 6 18 18 0
info@betuwehof.nl
www.betuwehof.nl

**Ambtskleding
Herenkleding
Trouwkostuums**

Geerts herenkleding
Dorpsstraat 229,
3925 KC Scherpenzeel
tel. (033) 277 88 99
www.geertsherenkleding.nl

kina
begravenisverzorging

D.W. Schipper 010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman 0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

KLASSIEKE ORGELS...

Johannus Eminent
Domus Monarke
Cantilena enz.

Ruime ervaring
in zaal- en
kerkorgels

Stolk orgels

NIEUWERKERK A/D IJssel
Vrijheidslaan 55 - tel. (0180) 31 56 52

www.stolkorgels.nl

Krabbedijkse
Nederhemert Nrd.
Papendrecht

Kamer Rotterdam
Te huur kamer in studentenhuis
(heren) in Rotterdam.
Goed bereikbaar vanuit Delft.
Voor info:
Semper.paratus@outlook.com

Van Horssen bv
BOEKHANDEL & UITGEVERIJ

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:
Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

**SHG biedt u
passende zorg**

Uitgaande van de
Gereformeerde Gemeenten in
Nederland biedt de SHG zorg
die aansluit bij uw manier van
leven. Bijbelse normen en
waarden vormen daarin de basis
voor uw en onze
dagelijks levenshouding en
mediagebruik.

Kraamzorg
Bel 0187 - 4891 73
b.g.g. 0342-49 21 55
ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

Thuiszorg
Bel 0166 - 65 26 05
ma - vr: 9.00 - 11.00 uur
vr: ook van 19.00 - 21.00 uur

DE GRATIS ZORGBROCHURE ZENDEN WIJ U GRAAG TOE

WWW.BOEKENCIDGIDS.NL

NIEUW!
in de Boekhandel

**Boek en
cd gids**

Bewaargids
met meer dan
3000 titels

VERHUIZERS MET MÉÉR INHOUD

Verhuizen? Kies voor de erkende vakspecialisten
van **R. Vlot & Zn.** of **Kattenberg**. Voor particulieren,
bedrijven, scholen en (zorg)instellingen;
wij kunnen u compleet zorgeloos verhuizen!

VLOT EN KATTENBERG.
Specialisten van huis uit.

verhuizingen
Kattenberg

Kattenberg Verhuizingen
033 - 465 67 75
www.kattenberg.nl

MONDIAL MOVERS
R. Vlot & Zn Verhuizingen

R. Vlot & Zn. Verhuizingen
0184 - 61 61 66
www.rvlot.nl

ANDANTE
- orgelcentrum -

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus**

*In onze winkel is een ruim assortiment
bladmuziek aanwezig (ook klavar).*

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35 VEENENDAAL, t. 0318 - 50 50 63, info@andanteorgels.nl

HARKES
Begrafnissen

Dokter Hamburgerlaan 59
2771 JR Boskoop

www.harkesbegrafnissen.nl

Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl
078 - 6124081

Van Manen
timmerbedrijf

kerkbanken
bankstoffering
kansels
doopvonts
lessenaars
collectezakken

Timmerbedrijf Van Manen B.V.
Puurveenseweg 47 | Kootwijkerbroek
t (0342) 44 29 60
www.timmerbedrijfvanmanen.nl

**Orgelmakerij
Boogaard**

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSEN
Telefoon 0548-521637
Telefax 0548-544904

Nieuwbouw-Restauratie-Stem- en onderhoudswerk.

de Beukelaar
boekhandel

Laan 15 | 8071 JG Nunspeet T. (0364) 25 05 93
E. info@boekhandeldebeukelaar.nl
I. www.beekhandeldebeukelaar.nl

Een boek dat je pakt...

Verpleging & Verzorging

“Fijn dat ik nog thuis
kan blijven wonen”

Verpleging & Verzorging door
medewerkers met een reformatorische
identiteit, dat is **een vertrouwd idee**.
Meer informatie? www.rstzorg.nl
of bel 0342-42 23 24.

RST Zorgverleners biedt ook **kraamzorg**
en **huishoudelijke hulp**

GEEF
voor Christelijk (vervolg)
onderwijs in China

Helpt u mee om te voor-
zien in de grote behoefte
aan christelijk onderwijs?
Dit kan mede dankzij uw
hulp. Bel voor info en/of
voorlichting: 06-200 13 173

Start uw gift op: 3473.76.029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China
WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

**Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:**

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:**

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:**

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

*De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.*

KIES DEZE
WINTER VOOR
GEZINSGIDS

GEZINSGIDS

Winter Nummer abonnement

3 maanden
inclusief
WinterNummer
€ 15,-

Lees voor slechts € 15,- drie maanden de GezinsGids*, inclusief het WinterNummer! In dit drie-dubbeldikke nummer vindt u zoals gebruikelijk de beroemde **advertentie-prijspuzzel**. Ga naar www.gezinsgids.nl of bel 030 230 35 00.

gezinsgids

*De GezinsGids verschijnt tweewekelijks. U hebt het afgelopen halfjaar geen abonnement op de GezinsGids gehad. Opgaven voor het WinterNummer-abonnement dienen voor 21 november binnen te zijn. Dit abonnement loopt automatisch af.